

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

FRYKAS

◆ ◆ ◆
O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Jak to się czasem rozchodzą znaczenia i konotacje zapożyczeń i wyrazów oryginalnych, świetnie widać na przykładzie zmian znaczeniowych FRYKASÓW. W XVII w., kiedyśmy zapożyczali FRYKASY z francuszczyzny, w języku francuskim fricassée była to 'potrawka z siekanego mięsa'. Na grunt polski fricassée przeszła jako FRYKASA, zachowując oryginalne znaczenie. W XVIII w. używano już głównie formy liczby mnogiej FRYKASY, a znaczenie się zawężyło: XVIII-wieczne FRYKASY to 'wykwintna francuska potrawa z różnych rodzajów mięsa'. A w XIX-wiecznym słowniku Lindego notowany jest już ten FRYKAS jako „potrawa z różnego mięsa, t.i. cielęciny, kapłona, gołąbków etc. z białym sosem zaprawiana” [SJP L, I, 662]. W połowie XX wieku dawne znaczenie jest jeszcze notowane, ale już jako wychodzące z użycia, a FRYKAS i FRYKASY to przede wszystkim 'wykwintne, wymyślne potrawy; przysmaki, smakołyki', a nawet 'łakocie'. Tymczasem w języku francuskim zmiany poszły w zupełnie innym kierunku. Rodzina wyrazowa nazwy fricassée wyraźnie podupadła: czasownik fricasser zaczął oznaczać nie tylko 'dusić; gotować', lecz także – pogardliwie – 'kuchcić, pichcić', a rzeczownik fricasseur przyjął znaczenie 'lichy, nieudolny kucharz'. Samo słowo fricassée natomiast z neutralnej nazwy dania zmieniło się w określenie lichej, marnej potrawy, przyrządzonej naprędce i byle jak – coś jak nasza siekanina.